

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverieništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Idejna borba.

Tudi v idejni načelni borbi igrajo poudarilni svojo vlogo.

V naših vrstah je zavladala vznemirljivost, ker smo prešli od »ljubega miru« in patriarhalne domačnosti, ki je vladala v našem stanu, v razburljiv vrtinec idejne in načelne debate, predvsem glede smeri naše stanovske politike. Nekateri imajo celo strah pred razdorom v naših vrstah in uničenjem organizacije; druge strašijo osebe, ki so se pričete oglašati, »destruktivni elementi«, ki nam ne dajo pravih garancij za bodočnost naše organizacije, ki še niso ničesar pozitivnega pokazali s svojim delovanjem v preteklosti, in ki niso niti razvili svojega programa, kaj hočejo. Nekateri straši način, kako se je postopalo in druge zopet strankarska zavest, proti kateri naj bi bil baše naprta ves pokret.

Če pa pogledamo vse te predsodke pobližje, se razblinijo popolnoma in v notranosti mora odobravati vsakdo pravo pot, ki se jo je zavzelo, le priznati je neče iz enega ali drugega gornjih predsodkov in raje čaka...

Patriarhalna domačnost in popuščanje zaradi »ljubega miru« nas je v zadnjem času pogrezalo kot stan vedno bolj in bolj v letargijo. Dober opazovalec je videl, da je bolj in bolj padala naša odurna sila med članstvom in rastla apatičnost, ni bilo več odpornosti in se ni nihče več oglašal najsi se nas je še tako pritiskalo k tlom in se je gazilo naša prava. Vse rešitve in dela na isti je učitelstvo pričakovalo od vodilnih organizacijskih oseb, ki pa tudi brez zadostne rezerve v ozadju niso mogle vzdržati boja — in od strank.

Zato je bila in je patriarhalna domačnost in popuščanje radi »ljubega miru« nezdravo in kvarno, kadar gre za načelna organizacijska ali gospodarska vprašanja in se mora ta popustljivost, ki je v kvar stvari sami, umakniti zdravni načelni debati in zdravni kritiki. Le to bo utrjevalo našo notranost in krenilo posledice z zdravimi nazori, zdravo orientacijo, jim dajalo zdravo odurna silo in bo utrjevalo zdrave razmere.

Z idejno načelno borbo pa bo tudi rastla stanovska zavest, ki je tako potrebna okrepitve v našem stanu. Ni to razdor, ni to ubijanje organizacije, to je življenje in notranja okrepitev naše organizacije in našega stanu, ki bo s tem pridobil notranjo silo in moč. Zato se idejne borbe ne smemo bati.

Idejna borba je le znak naše zrelosti. Z idejno načelno borbo bomo le izbistrali orientacijo članstva ter s tem krepirali stanovsko zavest na podlagi katere bo naša organizacija dobivala svojo notranjo silo in borbena moč, da ne bo le na zmagi s številom močna, temveč bo tudi v notranosti močna.

Neupravičen je tudi strah pred posameznimi osebami, ki se oglašajo in na podlagi česar skušajo nekateri iz osebne nespornosti kovati načelni kapital.

Tem vsem povemo, da bo bodočnost v večji meri tehtala načela, ideje, argumente in delo, ne pa osebe in je že skrajni čas, da pridemo tudi mi enkrat do tega. Vsi, ki prihajajo v ospredje se zavedajo, da prevzamejo s tem odgovornost pred članstvom, da bo njih naloga v bodočnosti pozitivno delo za katero bodo morali polagati račun vsemu članstvu. Dasi je debata o Deklaraciji šele na sredi poti, se morajo ravnati in zavedati, da bodo besede morale čimprej dobiti izraz dela, ter da je napačno za nje že tudi čas za delo v duhu Deklaracije. V tem pogledu posebej apostrofiramo tozadevne članke tov. Ribičiča in Medveščka, katerim bodo morali slediti s ključ k delu tudi drugi. Pred pozitivnim delom in s pozitivnim delom bodo morali nadati tudi ti predsodki do oseb. In tudi disciplina ne bo več predsodek, kajti naloga bodoče organizacijske sile bo, da bo tudi nalagala odgo-

vornost za vsa dejanja, ki jih bo kdorkoli napravil na lastno pest, niti samim in se bodo javno čistili taki polavi.

Ne moremo se strinjati tudi z onimi, ki operirajo z osebnimi in strankarskimi argumenti ter z njimi »hauzirajo« med učitelstvom na deželi ter se hočejo na ta način izogniti načelni debati ter iz načelne vprašanja napraviti osebno vprašanje.

Oni rušijo stanovsko edinstvo, oni zoje osebno mržnjo, oni netijo strankarsko mržnjo in jo prenašajo v organizacijo, ker koreninijo popolnoma idejno v predvojni dobi ter menijo, da morajo zaradi strankarskih ozirov rušiti v vsen pogledih tudi stanovsko edinstvo. Ne pristaši deklaracijske smeri, ti drugi so rušilci stanovskega edinstva, ti rušijo edinstvo organizacije, zastranljajo ozračje in preprečujejo izmirjenje duhov, ker streljajo izza plota na one, ki stoje s polnim imenom v ospredju novega pokreta.

Tudi s pisarjenjem po deželi, da je vse naprta proti osebi, ne bodo dolgo operirali in se ne izognili načelne debate. To je slabost, če se hoče idejno borbo prenesti na osebno torišče, če se hoče stare metode in zastarelo idejo rešiti iz z avtoriteto osebe. Pri idejni in načelni borbi morajo v korist stvari stopiti osebne koristi v ozadje, ker tudi uspehi, doseženi s takimi sredstvi ne morejo biti trajni in bo idejna borba slavila tem širšo zmago, ko pride dan spoznanja. In tega ne more ustaviti danes nihče več. Pride tudi čas, ko bomo ovrgli te osebne spletke.

Tudi glede načina, kako se je postopalo, si upamo dokazati in bomo dokazali, da se je postopalo pravilno, ker to ni težko dokazati z ozirom na dejstvo, da se je postopalo v vsej praksi dosej tako in da se je ravnalo v tem slučaju izrabilo poslovniki proti dosedanji praksi.

Niti krilatica, da širimo neke vrste »stanovstvo« nas ne uplašijo. Brez zdravega našega stanu ni zdrave šole in brez te ne zdravega naroda in ne zdrave države. S tem je povedano vse.

Ni nanerjeno ne proti osebi in ne proti stranki, kar stremi za izboljšanjem načel in načelne smeri.

Moderna demokracija mora stremeti za tem, da bo dobivala vzpodbudo za strokovne probleme in vprašanja od stanovskih in strokovnih organizacij. Zato moramo te organizacije postaviti na zdrava tla. Če pa čutijo stranke to kot kak afont do njih, je to le znak nezdravega razmerja, ki je vladalo. V interese stvari morajo stranke pristati na neodvisnost strokovnih organizacij, če nečejo, da bo trpela in odrvenevala stvar sama v dogmatizmu. Tako razmerje bo le v korist strankam in narodu, kateremu imajo služiti.

Nerodnosti in fanatizmu nekaterih oseb imamo pripisati, če se je hotelo prikriti bistro in se izogniti načelni in idejni debati tudi s tem sredstvom ter spraviti vse na strankarsko in osebno polje. S fanatikami se pa ne bomo prerekali.

Naše delo je čisto, naše delo je načelno, ni naperjeno ne proti osebam in ne proti strankam, pač pa proti načelom, ki so kvarna našemu stanu in naši organizaciji in postajajo s tem kvarna tudi za šolstvo in s tem za narod in državo.

Zdravo bi bilo le, da bi se v tej idejni borbi oglašali vsi oni, ki sedaj le po gostilnah in s privatnimi pismi, z osebnimi in strankarskimi argumenti nastopajo proti deklaracijski smeri. Naj navedejo stvarne in načelne argumente, naj pobijajo načela z nasprotnimi za stanovsko stvar boli koristnimi načeli in naj se z nenačelnimi argumenti ne izogibljuje načelne debate.

Idejna borba, ki smo jo dosedaj mi še vedno vzdržali na strogo načelni višini, bo le ukrepila notranost naše organizacije in že danes je vedno bolj videti zdravo jedro te idejne debate v tem, da raste z njo stanovska zavest posebno

med mlajšim učitelstvom ter dobiva poudarilno učitelstvo zavest, da prehaja idejno vodstvo pa tudi odgovornost za smer in delovanje organizacije v njegove roke.

S tem pa naša organizacija ne bo izgubila — temveč pridobila

Ivan Dimnik.

Za jasnost nove idejne smeri naše organizacije.

Svobodnejše smo pričeli dihati. Verujem, da je dosedanja tesna strankarsko orientirana smer v naši stanovski organizaciji za vselej pokopana, da je politična zrelost in treznost vsaj delno zmagala nad politično slepoto in kratkovidnostjo.

Smešneje deklaracije, argument njih nasprotnikov, je orožje, ki kaj kmalu otopi. Tudi se varajo oni, ki mislijo, da je zmaga nove smeri odvisna od usode Deklaracije. Črkarska pravda ne bo odločevala. Pot nazaj bi pomenila pot v prejšnje stoletje, v katerem koreninijo z vsem svojim duhovnim in idejnim življenjem zagovorniki stare smeri, nazaj v dobo Cankarjevih hlapcev.

Se bo minil kak decenij preden bodo tudi najkonzervativnejši med nami spoznali to, kar je za človeka, ki ne živi samo od tradicij, samo posebi umevno, nič pa ne bodo ti spreminjali na dejstvu, da zmaga idealizem onih naših vrlih tovarišev, ki imajo pred sabo zvišen cilj: edinstvo organizacije na taki osnovi, da bodo v njej izginila vsa načelna nasprotstva, da ne bo v njej več nobenega prikritega nezadovoljstva in nobenih članov prve in druge vrste.

Bodimo si na jasnem, da je naša dosedanja organizacija bila sicer na zunanaj enotna, velika, a v notranosti je nosila že dolgo v sebi kal razkroja. K sreči nismo zamudili ozdravljenja in pota k temu, in radi tega moramo propagatorjem nove smeri samo čestitati, da so učitelstvu za nedogleden čas zagotovili tisto za kar nas n. pr. tovariši iz Avstrije zavidajo. V Avstriji je učitelstvo razblinjeno na tri frakcije, čas gradnje enotne močne organizacije, ki bi združila celotno učitelstvo, je tam zamujen. Res bojna organizacija, kar mora biti strokovna organizacija brezdvomno, pa more biti samo na podlagi nove smeri.

Vsi tisti, ki nismo bili istega političnega mišljenja, kakor bivše vodstvo našega poverljenstva, smo se čutili kot člani druge vrste, prav tako kakor ogromen del naših državljanov v državni organizaciji.

Vsak značajan človek čuti duhovno nasilje, ako organizacija, katere član je, zasleduje poleg skupnih tudi načelno nasprotno mu cilje. Mnogo, mnogo nas je bilo, zlasti na Štajerskem, ki smo vstrajali v organizaciji, ali vstopili v njo le zato, ker so okrajna društva pravilneje pojmovala naloge stanovske organizacije, kot bivše vodstvo samo, in ker smo vedeli, da mora celokupno učitelstvo priti potom evolucije na ono stopnjo, ki mu gre. Naša organizacija z novim organizacijskim temeljem, nam je najboljšje jamstvo za pohod naše bodočnosti.

Slišal sem ugovor, da bo za naprej manjšina majorizirala večino. To le, ako obstoja majorizacija v tem, da postanejo vsi člani enakopravni, drugače pa je tak ugovor le duševna revščina. Kdor deklaracijo brez predsodkov bere, ne najde v njej nobenih protislovij, ampak samo načelno enakopravnost — izvedeno do zadnjih konsekvenc. Bilo je potrebno, da enkrat za vselej preneha slepomišljenje z načeli, to je bilo potrebno že radi onih, ki so besedičili o stanovski solidarnosti, v praksi pa nas po silni hoteli vedno ločiti po političnem in svetovnem naziranju. Baš ti danes odklanjajo z ošabno gesto deklaracijo, ker jim je resnica neljuba. Boje se nadaljnega razvoja, ki bo enkrat za vselej preprečil lestvico osebnih ambicij na hrbitih učitelstva.

Deklaracija je dokument najresnejših stremljenj po razčiščenju smeri naše stanovske politike. Ugovarjajte posameznostim, smatrajte jo v tem ali onem pogledu za nepopolno — saj ravno ona

zanikuje dogmo — pozdravljam, če smo postali kritičnejši, kot smo bili doslej, saj to ravno zahteva Deklaracija sama... ampak smešiti jo, v celoti jo odklanjati, to more le površnež, odrekatii ji resnost in tehtnost le oni, ki je ni razumel.

Največ spotikanja je menda radi tega, ker Deklaracija baje v idejnem oziru preveč otesnjuje delokrog organizacije. Do tega zaključka lahko prihajajo oni, ki vse šolske, stanovske, kulturne probleme gledajo samo skozi tesna očala politične stranke in druge plati problemov, enako važne ali še važnejše, omalovažujejo. Tem velja: Počakajte, potem sodite! In isto je z očitkom, da se Deklaracija izrecno ne postavlja na stališče državne šole in državnega edinstva. Umevna mi je bojazen onih, ki imajo svoje bridke izkušnje iz prejšnje dobe, a njihov pomislek je neosnovan. Državna šola je v ustavi utemeljena in napram tej velja za organizacijo državnih uradnikov: noli me tangere!

Smešna domišljavost bi bila, ako bi mislili, da je obstoj ali neobstoj državne šole, torej sedanje ustave, odvisen od stališča naše organizacije. Boj za politično usodo šole se bje na drugem pozorišču, na katerem se učitelj lahko z vsemi svojimi silami udejejuje. Moč organizacije je v idejni propagandi za moderno, demokratično, narodnim potrebam prilagojeno šolo, za enotno šolo, ne v smislu unifikacije šolstva, ampak v smislu organske izgradnje vsega šolstva v socialnem duhu in po modernih psiholoških načelih. Naša naloga v organizaciji je, da z vsem proučujemo najvažnejši naš problem: kako šolo približati narodu in jo postaviti v središče vsega njenega duhovnega življenja in stremljenja.

Oni, ki nas strašijo z usodo učitelja iz konkordatske dobe in vprašujejo, kakšen bo šolski zakon, ako se organizacija ne bo zavzemala za napredna načela v šolstvu, so ali najvneži ali navadni demagogi. Iz razlogov, ki leže na dlani, nas naše vodstvo ni nikoli opozorilo na absoluten neuspeh vseh prizadevanj, zboljšati vladni projekt osnovnošolskega zakona tudi le v eni pomembnejši točki. Kakor v zasmeh so nam dajali zakonske načrte v pretres, vsak nov načrt pa je bil slabši od prejšnjega. Nihče se ni zmenil za naše predloge. Morda se v nobenem društvu ni projekt šolskega zakona tako temeljito obravnaval kot v našem in nas stališče Deklaracije ni nič oviralo. Naravnost smešno se nam zdi misliti, da bi par spornih točk ogrozilo edinstvo organizacije, ko ima vsak od nas kot organiziran pristaš v svoji stranki več ko dovolj prilike, da tudi v tem pogledu uveljavi svoje stališče. Vsem onim, ki čutijo borbenost organizacije po deklaraciji tako silno ogroženo, bi resno priporočal, da se malo poglobijo v šolska zakonodajna vprašanja. Spoznal bi, da je najtežji problem šolske zakonodaje uveljavljenje demokratičnih načel v njej.

Nek anonimni dopisnik je v svojem političnem listu označil Deklaracijo kot socialistično. Hotel je menda s tem reči, da izhaja iz društva, v katerem prevladuje socialističen vpliv. Do takih sodb prihajajo tesni duhovni, ker si ne morejo predstavljati, da bi bil kdo na primer odločen demokrat in vendar pristaš stanovskega edinstva. Z obžalovanjem konstatiram, da sva v društvu samo dva socialna demokrata. Največ pristašev ima ona stranka, katere glasilo Deklaracija smeši. Naši simpatizerji in pristaši pa niti iz daleka ne morejo sprejeti Deklaracijo za socialistično, ker je še zelo oddaljena od socialističnega cilja. Podpiramo jo pa zato, ker vidimo v njej